

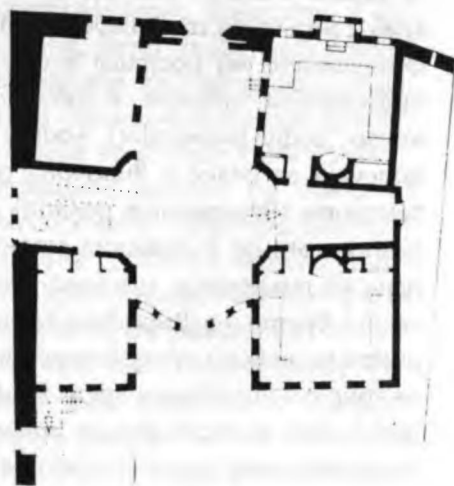
на чардака са оформени като полукръгли измазани арки. Фасадата на къщата е гладка, силуетът е статичен и неразчленен (липсват в еркерните наддавания).

РОДОПСКА КЪЩА. Районът на разпространение е Източните Родопи, където се отглежда тютюн; в Централните Родопи поминъкът е овцевъдство и гърварство; в Западните Родопи – гърварство и занаяти, като част от населението излиза да работи в други градове. *Отличителните белези на родопската къща са:* 1. Тя е затворена къща, което не се среща при останалите наши къщи. Вместо чардак има "потон" – затворен чардак. 2. Почти цялото приземие на къщата се използва за стопански двор. 3. В градската къща откриваме улама в покрива. 4. "Единичните" къщи по начало са асиметрични. При двойните "братски" къщи сградата добива симетрична форма. Особеност на архитектурата на градската родопска къща са "мивките" и огнището, оформени като еркери, които влияят на външната архитектура на къщата. Стенните долапи образуват гървена стена, в която е включена и входната врата в ниша. Поради наклонения терен и особеностите на мюсюлманството къщите са с два входа: един откъм "кльота" и един откъм етажа.

ПИРИНСКА КЪЩА. Районът ѝ е Разложкото поле и поречието на реките Струма и Места. Къщата има планински характер и е на два етажа. Главното лице на къщата е обърнато към двора, като е заградена от всички страни със стопански сгради и оградни зидове. Достъпът до жилищните помещения става през двора. Когато къщата има дюкян, се появява и вход, обърнат към улицата. Най-голямото пространство е чардакът, поради нарасналата стопанска функция (низането на тютюн). В разпределението се въвежда преддверие между в'къщи и со-

бата. В покривните пространства се складира селскостопански произведения, затова конструкцията на покрива е променена, за да осигурява празно място. До покривното пространство се стига със стълба, разположена в т.нар. "боария". В силуета на къщата въздействия еркеровидно оформеният пешник.

ПЛОВДИВСКА СИМЕТРИЧНА ГРАДСКА КЪЩА ОТ ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА ВЪЗРАЖДАНЕТО. Пример: къщата на Аргир Кюмджиев в Пловдив (Етнографския музей). Нарасналите битови и репрезентативни функции на жилището дават своето отражение върху неговата планова основа, пространствена структура и декоративно оформление. 1. Главният вход е решен тържествено, като се разполага винаги в ос на движението (симетрично). 2. Зад главния вход идва приземният вестибюл. Разполага се по линията на композиционната ос и е център на помещенията от приземния етаж. 3. Вътрешната стълба е третият главен елемент, разположен в другия край на композиционната ос. 4. Етажният вестибюл е крайният елемент на композиционната ос. Разполага се в етажа над приземния вестибюл. Той е по-голям от приземния и обикновено е по-висок от съседните помещения. Изпълнява представителни функции; тук се събират гости при големи семейни празненства; има и място за оркестър. Плановете са изцяло изградени чрез симетрично подреждане на помещенията около главната ос. От двете страни на централните вестибюли се разполагат по две или три помещения – кухня, соби, грешници. 5. Външният обем на къщата отразява новостите в плана. Над входа се оформя тържествен портик. Над него има еркер с кобиличен фронтон или издигнат над обема на цялата къща (поради височината на етажния вестибюл). Къщата има богата живописна украса както в екстериора, така и в интериора, която ѝ придава празничен вид.

Пловдив къщата на Георгиади – планове на приземието и етажа по Г. Арбалов